

РОЗДІЛ III

Економічна та соціальна географія

УДК 314.15(477:4)

DOI <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2025.6.06>

Ірина Мандрик

кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри економічної та соціальної географії,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
mandryk2008@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9760-0130>

Анастасія Перевозник

здобувачка магістерського рівня за спеціальністю С6 «Географія та регіональні студії»,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Na1004ka.p@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-2296-0307>

ПРОСТОРОВІ ОСОБЛИВОСТІ МІГРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО МІГРАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Анотація. Досліджено просторові особливості міграції українців у взаємозв'язку із загальноєвропейськими міграційними процесами. Проаналізовано динаміку та географію міграційних потоків українців до країн Європи у 2010–2024 роках. Розглянуто та зроблено порівняння трьох етапів розвитку міграційних процесів в Україні: до анексії Криму й окупації Донецької та Луганської областей російським агресором у 2014 році; від 2014 року до пандемії COVID-19; період повномасштабного вторгнення російської федерації (від 24 лютого 2022 року). Висвітлено сучасні тенденції міграції населення України до європейських країн під впливом війни. Визначено тенденцію до переорієнтації міграції українців від пострадянських країн до країн Європи. Виявлено територіальні відмінності міграцій українців в європейському міграційному просторі. Встановлено, що після повномасштабного вторгнення Росії на територію України найбільшу кількість українських мігрантів прийняли Німеччина, Польща та Чехія. За кількістю українських біженців на 1 000 жителів лідерами є Молдова, Чехія та Естонія, тобто переважно невеликі за чисельністю населення країни.

Ключові слова: Європа, Україна, міграції населення, мігрант, міграційний процес, міграційний простір.

Mandryk Iryna, Perevoznyk Anastasiia. SPATIAL FEATURES OF UKRAINIAN MIGRATION IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN MIGRATION SPACE

Abstract. The aim of the article is to study the spatial features of Ukrainian migration in relation to pan-European migration processes. The dynamics and geography of Ukrainian migration flows to European countries in 2010–2024 are analyzed. Three stages of the development of migration processes in Ukraine are considered and compared: before the annexation of Crimea and the occupation of Donetsk and Luhansk regions by the Russian aggressor in 2014; from 2014 to the COVID-19 pandemic; the period of the full-scale invasion of the Russian Federation (from February 24, 2022). It is noted that Europe is the most attractive region for Ukrainian migrants. It was found that before the full-scale invasion of Russia into Ukraine, the largest share of Ukrainian migrants in European countries was labor migrants, who were most numerous in Poland, Russia, the Czech Republic and Italy. It is indicated that during the COVID-19 pandemic, the main trend was general stagnation and reduction in population mobility, caused by restrictions on international travel, quarantine measures and the threat of infection. The current trends in migration of the Ukrainian population to European countries under the influence of the war are highlighted. It is noted that the Russian aggression influenced the choice of the destination country for finding employment, as a clear shift in the direction of migration from Russia and other post-Soviet countries in favor of European countries, especially Poland and Germany, is becoming noticeable. Territorial differences in the migration of Ukrainians in the

European migration space during the war are revealed. It is established that after the Russian aggression, Germany, Poland and the Czech Republic accepted the largest number of Ukrainian migrants. The leaders in terms of the number of Ukrainian refugees per 1,000 inhabitants are Moldova, the Czech Republic and Estonia, that is, mostly small countries in terms of population. The Czech Republic is one of the leading countries in terms of both the total number of Ukrainian migrants and their number per 1000 inhabitants.

Key words: Europe, Ukraine, population migration, migrant, migration process, migration space.

Актуальність теми дослідження. Нині Європа є одним із найпривабливіших регіонів для мігрантів і характеризується найбільшою активністю міграційних рухів серед усіх інших регіонів світу. За даними Міжнародної організації з міграцій (далі – МОМ), станом на 1 січня 2023 р. в Європі проживало 448,8 млн осіб, із них 27,3 млн осіб (6,1%) не були громадянами європейських країн, а 42,4 млн осіб (9%) народилися за межами Європи. На кінець 2023 р. кількість вимушено переміщених осіб і осіб без громадянства в Європі становила 22,5 млн [20].

У контексті європейського міграційного простору Україна посідає особливе місце, адже із часу здобуття незалежності демонструє найвищі показники як внутрішньої, так і зовнішньої мобільності населення серед країн Європи. Мотиви, якими керувалися українці для пошуку іншого місця проживання, змінювалися протягом років. Якщо до анексії Криму та часткової окупації Донецької та Луганської областей у 2014 р. громадяни України мігрували до європейських країн здебільшого в пошуках вищого соціально-економічного рівня життя, то після початку російської агресії пріоритетом став пошук безпечних умов життя. Повномасштабне вторгнення Росії на територію України призвело до безпрецедентного притоку до Європи людей, які тікають від війни, переважно жінок і дітей, що спровокувало кризу біженців і гуманітарну кризу несподіваного масштабу в Європі після Другої світової війни [16]. Тому актуальною для дослідження є переорієнтація напрямків міграції українців від країн, що перебували у складі СРСР, до країн Європи під впливом російської агресії, а також сучасні тенденції та просторові особливості міграцій населення України у взаємозв'язку із загальноєвропейськими тенденціями.

Стан вивчення питання з аналізом основних праць. У вітчизняній суспільно-географічній науці теоретичні та методичні аспекти дослідження міграцій населення ґрунтовно розроблені у працях В. Джамана, С. Западнюк, О. Позняка, С. Пугача, О. Ровенчака. Однак більшість публікацій, які присвячені міграціям населення України, висвітлюють переважно економічні аспекти. Зокрема, особливості міграції між Україною та країнами Європи, методи її регулювання та наслідки для міграційних процесів в Україні та Європі досліджують М. Абрамова, І. Грінько [17], З. Атаманчук, К. Барчук, Д. Оришко [1], А. Магдич [8], О. Малиновська [9]. Особливості трудової міграції українців до країн Європи розглянуті в публікаціях Е. Лібанової, О. Позняка [7], Т. Рибаків [13]. Вплив пандемії COVID-19 на міграційні процеси в Україні висвітлено у статті В. Засименко [6]. Після повномасштабного вторгнення Росії на територію України тема вимушеної міграції українців набула особливої актуальності в суспільно-географічних дослідженнях. Так, географічні аспекти вимушеної міграції населення України розглядали у своїх публікаціях такі науковці, як Я. Белінська, О. Шевчук [2], Д. Венгрин [3], В. Джаман, Я. Джаман [4], А. Перевозник, І. Мандрик [12], І. Хільчевська [16], Л. Філіпчук, О. Сирбу [15] та інші.

У зарубіжній науковій літературі теоретичні засади міграцій були розроблені англійським ученим Е. Ровенштейном [23]. Одним із найповніших академічних узагальнень міграційних процесів українців у Європі до 2016 р. є книга О. Федюк і М. Кіндлер, у якій авторки досліджують українську міграцію до ЄС у період із 1990-х до початку 2010-х рр., висвітлюють історичні корені цього явища, економічні мотиви трудових переміщень, гендерні та соціальні наслідки міграції, правові механізми її регулювання, а також національні особливості міграційних процесів до країн Центральної і Південної Європи [18]. Сучасні закордонні публікації присвячені переважно дослідженням міграцій українців до країн Європи в період війни. Зокрема, Юссі

С. Яухіайнен досліджує міграцію українців до ЄС внаслідок повномасштабного вторгнення Росії від 2022 р., умови та труднощі процесу реінтеграції українських мігрантів, вплив соціально-економічних і психологічних чинників на рішення повернутися, роль європейських країн і України в підтримці цих мігрантів [19]. У колективній публікації [22] досліджуються просторові особливості та чинники міграції українців у період війни, доводиться, що мережеві зв'язки між українцями за кордоном є ключовим чинником формування міграційних потоків, а цифрові інструменти можуть ефективно доповнювати офіційні дані для аналізу та планування міграційної політики. Однак сучасні тенденції та просторові особливості міграції українців до країн Європи в контексті європейського міграційного простору висвітлені не досить, що й зумовило вибір теми публікації.

Мета та завдання дослідження. Мета статті – висвітлити сучасні тенденції та просторові особливості міграцій населення України до країн Європи в контексті європейського міграційного простору. Відповідно до мети завдання публікації такі: проаналізувати динаміку та географію міграційних потоків українців до країн Європи у 2010–2024 рр.; висвітлити сучасні тенденції міграції населення України до європейських країн під впливом війни; виявити територіальні відмінності міграцій українців у європейському міграційному просторі.

Методи та матеріали дослідження. Дослідження міграцій населення України в контексті європейських міграційних процесів проводилося на основі системного підходу із застосуванням загальнонаукових методів, як-от аналіз і синтез, статистичний, історичний, порівняльно-географічний, узагальнення, систематизації та інші. Для наочного відображення результатів дослідження застосовано картографічний і графічний методи. Суспільно-географічне дослідження міграцій населення України до країн Європи проведене на основі аналізу статистичних матеріалів Державної міграційної служби України [5], Міжнародної організації з міграцій (МОМ) [11; 20], а також звітів Європейської комісії [24] та інших європейських інституцій.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження географії міграцій населення України до європейських країн потребує чіткого пояснення термінів «мігрант» і «біженець» із правового погляду. Вони не є синонімами, а позначають різні правові та соціальні категорії. Згідно з визначенням Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, мігрант – це особа, яка проживає в іншій країні понад рік незалежно від причин переїзду, зокрема й добровільних. Натомість біженець розглядається як особа, яка змушена залишити свою країну через переслідування із причин раси, релігії, національності, належності до певної соціальної групи або політичних переконань і не може або не бажає скористатися захистом своєї держави [26].

Для оцінювання географії міграційних потоків населення України до Європи під впливом війни доцільно розглянути й порівняти три етапи розвитку міграційних процесів: до анексії Криму й окупації Донецької та Луганської областей російським агресором у 2014 р.; від 2014 р. до пандемії COVID-19; період повномасштабного вторгнення російської федерації (від 24 лютого 2022 р.). Тому під час аналізу міграційних потоків населення України на першому та другому етапах уживатимемо термін «мігрант», тоді як на третьому – «біженець», оскільки основна кількість українських мігрантів належать до цієї категорії. Термін «українці» уживаємо на позначення всіх громадян України.

Після здобуття незалежності трудова міграція з України посилилася наприкінці 1990-х рр. через економічні труднощі, що виникли після переходу до ринкової економіки. За кордоном працювали переважно чоловіки віком 30–44 роки, більшість з яких приїжджали із західних областей України. Українські трудові мігранти були зайняті насамперед у будівництві, домашньому догляді, сфері обслуговування та сільському господарстві, переважно в Польщі, Росії, Чехії та Італії.

Країнами, до яких було здійснено найбільшу кількість поїздок протягом 2010–2014 рр., були Польща (29,6 млн поїздок) та Росія (28,2 млн поїздок) (рис. 1). У період 2010–2012 рр. най-

більшу кількість виїздів з України було зафіксовано до Російської Федерації. У 2013 р. кількість поїздок українців до Польщі (7,02 млн) уперше перевищила кількість поїздок до Росії (6,22 млн). У 2014 р. Польща зберегла лідерські позиції, випередила Росію за кількістю поїздок на 1 429 228, або більш ніж на 5%. З роками ця різниця ставала все більш помітною. У 2015 р. до Польщі було здійснено 9,52 млн поїздок, натомість до Росії – 4,16 млн поїздок [10].

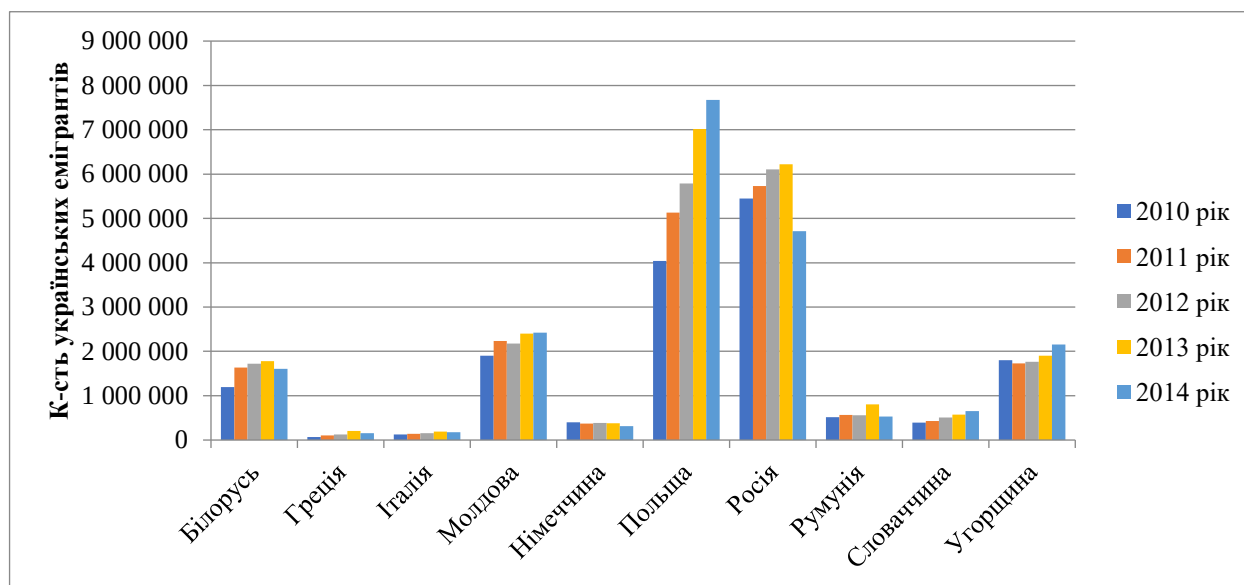

Рис. 1. Десять найбільш відвідуваних українськими громадянами протягом 2010–2014 рр. європейських країн (побудовано за: [5; 10])

У цей період, окрім Росії, основними країнами – реципієнтами українських мігрантів були інші країни колишнього Радянського Союзу, а саме Білорусь (7,9 млн поїздок) та Молдова (11,1 млн поїздок). Серед країн ЄС, окрім Польщі, значну кількість поїздок було здійснено до Угорщини (9,3 млн), Чехії (0,8 млн), Італії (0,79 млн), Греції (0,65 млн), Австрії (0,48 млн), Великої Британії (0,43 млн) та Іспанії (0,43 млн) (рис. 1).

Окрім трудової міграції, до 2014 р. громадяни України виїжджали до країн Європи на навчання. Згідно з моніторингом CEDOS, у період між 2000 і 2012 рр. кількість українських студентів, які навчалися за кордоном, зростає більш ніж у чотири рази, досягнувши приблизно 37 тис., до 2013–2014 навчального року 47,7 тис. громадян України були зараховані на денну форму навчання в іноземних університетах. Провідними європейськими країнами, що приймають українських студентів, були Польща (15 тис. студентів), Німеччина (9 тис.), Росія (6 тис.), а також Чехія, Італія, Іспанія, Франція та Велика Британія [20].

Російська агресія вплинула на вибір країни-призначення для пошуку працевлаштування, адже стає помітний чіткий зсув напрямку міграції з Росії на користь європейських країн, особливо Польщі, привабливість якої зростає із 7% у 2006 р. до 30% у 2015 р., тоді як привабливість Росії знизилася. Трудова міграція стає дедалі більш довгостроковою та включає більше молоді, жінок, міських жителів і людей із центру, півночі та сходу України. Розширення міграційних мереж і позитивний попередній трудовий досвід ще більше сприяють цій тенденції зростання наміру серед українських громадян шукати роботу за кордоном.

Надання Україні безвізового режиму з ЄС у 2017 р. сприяло активізації транскордонної мобільності. У період із червня 2017 р. по червень 2019 р. прикордонники зареєстрували 42,6 млн перетинів кордону ЄС громадянами України. Протягом наступного року безвізового режиму (червень 2018 р. – червень 2019 р.) українці здійснили 2,35 млн безвізових візитів до ЄС, що в 4,2 рази більше, ніж за попередній рік [21]. Абсолютним лідером серед країн,

до яких було здійснено найбільшу кількість поїздок за період 2016–2020 рр., була Польща (44,4 млн поїздок) (рис. 2).

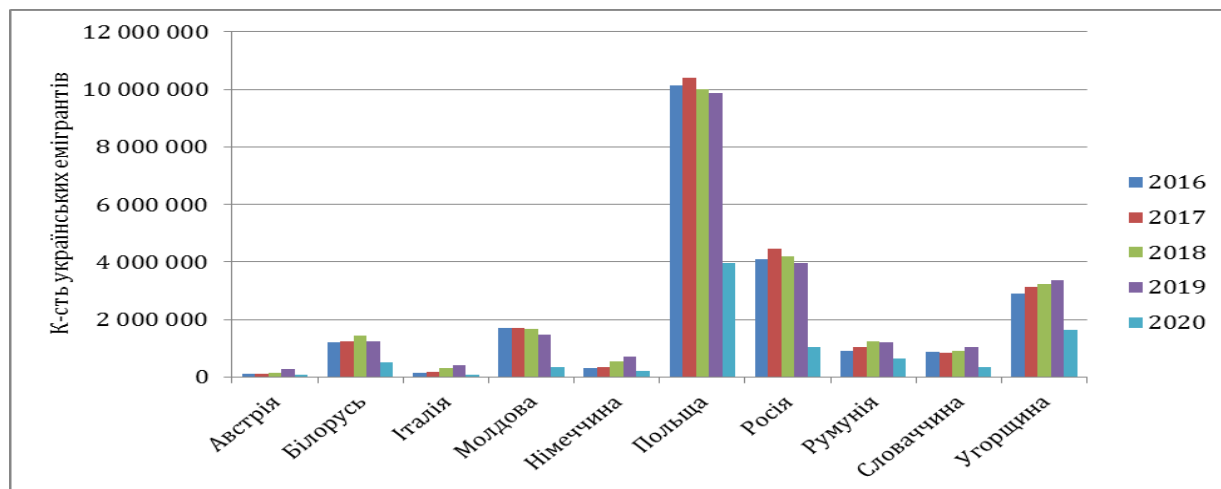

Рис. 2. Десять найбільш відвідуваних українськими громадянами протягом 2016–2020 рр. європейських країн (побудовано за: [5; 21])

Порівняно з періодом 2010–2014 рр. помітною стає тенденція до зменшення кількості поїздок до Росії. Якщо у 2013 р. цей показник становив 6,2 млн поїздок, то до 2019 р. знизився до 3,9 млн, тобто майже вдвічі після окупації українських територій у 2014 р. Також скоротилася міграція українців до Молдови та Білорусі, натомість збільшилася кількість поїздок до країн Європи, зокрема помітно зросла міграція до Угорщини. Іншими найбільш відвідуваними українцями європейськими країнами за період 2016–2020 рр. були: Італія (0,9 млн поїздок), Австрія (0,6 млн поїздок), Іспанія (0,6 млн поїздок), Греція (0,5 млн поїздок) (рис. 2). Загалом можна стверджувати, що українські мігранти все більше переорієнтовуються з міграцій із напрямку пострадянського простору до країн Європи.

У період пандемії COVID-19 міграційні процеси в Україні зазнали суттєвих змін як у контексті еміграції, так і імміграції. Основною тенденцією стала загальна стагнація та скорочення мобільності населення, спричинена обмеженнями на міжнародні поїздки, карантинними заходами та загрозою зараження.

Щодо еміграції українських громадян, відбулося тимчасове зниження виїзду за кордон, зокрема трудових мігрантів. За оцінками, кількість вибулих з України у 2020 р. зменшилася на 30,3% порівняно із 2018 р., що безпосередньо пов'язано з карантинними обмеженнями та глобальним скороченням економічної активності [6]. Найбільше постраждали ті мігранти, які працювали у сферах, що були закриті або скорочені під час локдаунів (готельний бізнес, ресторанна справа, сфера обслуговування). Приблизно 300–400 тис. українських трудових мігрантів (приблизно 10% від загальної кількості всіх мігрантів) повернулися додому навесні 2020 р. через пандемію. Це зумовлено тим, що низка країн, які є основними напрямками українських трудових мігрантів (зокрема, Польща, Чехія, Італія), запровадили обмеження на в'їзд іноземців або ж тимчасово припинили прийом робочої сили. Проте згодом спостерігалось поступове відновлення трудової міграції, особливо в сільськогосподарському та будівельному секторах, де відчувався дефіцит трудових ресурсів [6; 11].

Унаслідок російської агресії після 24 лютого 2022 р., окрім масштабних обсягів внутрішніх переміщень, величезна кількість населення України була змушена шукати притулку за кордоном, і європейські країни стали основним напрямком для українських біженців. Станом на 17 квітня 2025 р. в Європі було зареєстровано 6 357 тис. біженців з України, ще 560 тис. таких було зареєстровано за межами Європи [28].

За статистичними даними, що надає Operational Data Portal, країнами, які прийняли найбільшу кількість українських біженців на початок 2025 р., стали Німеччина – 1 243 445 осіб, Польща – 999 710 осіб, Чехія – 401 350 осіб, Велика Британія – 254 035 осіб, Іспанія – 235 680 осіб (за показником, який демонструє фактичну кількість українців, зареєстрованих на території окремої держави на конкретну дату зі статусом: особи під тимчасовим захистом; біженця; особи, яка користується подібною формою правового захисту). Усі інші країни Європи прийняли менше ніж 200 тис. українських біженців (рис. 3).

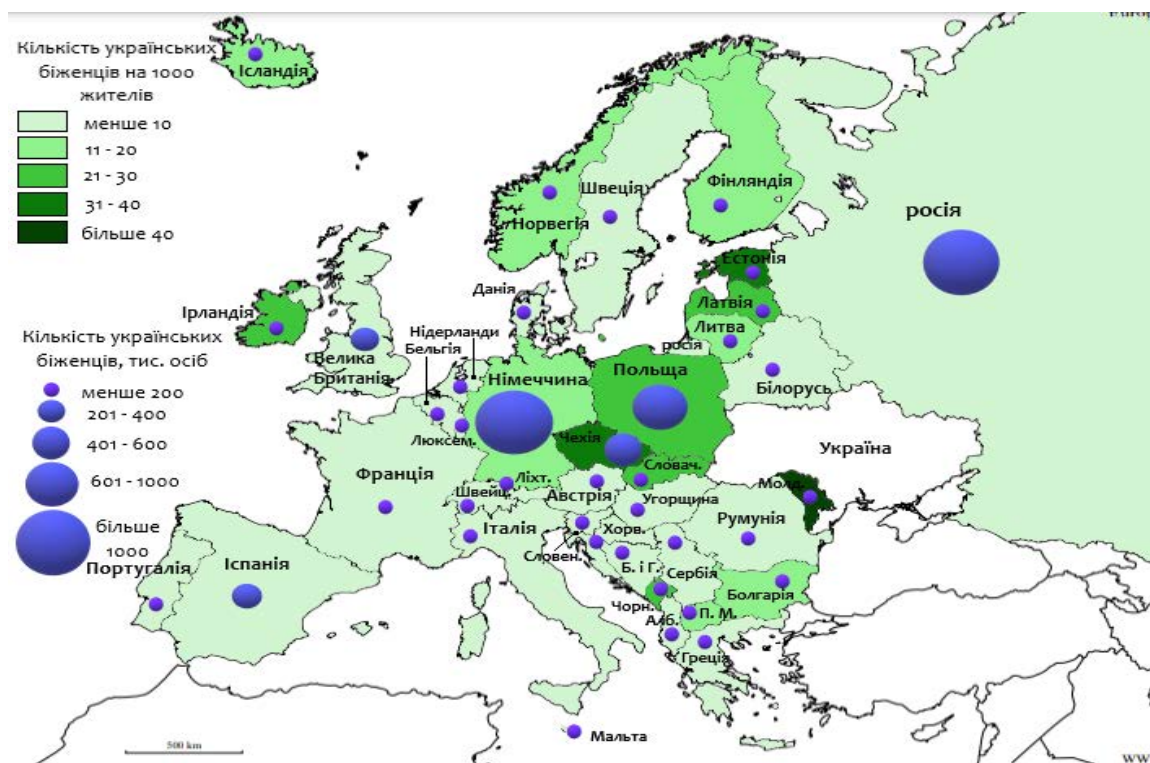

Рис. 3. Просторовий розподіл українських біженців у Європі (побудовано за: [24])

У Російській Федерації станом на червень 2024 р. кількість українських громадян становила 1 268 055 осіб, у Білорусі (станом на березень 2025 р.) – 44 260 осіб [27]. Щодо Росії, такий значний показник кількості українських біженців обґрунтовується тим, що значна частина громадян України, здебільшого з окупованих регіонів, щоб виїхати в будь-яку іншу сусідню країну, змушена була здійснювати цю поїздку саме через територію Росії, яка була єдиним доступним шляхом. Іншою причиною є примусовий вивіз громадян України на територію Росії. Тому не можна стверджувати, що показник є достовірним і відображає реальну ситуацію.

Для аналізу просторового розподілу українців у Європі, окрім абсолютного показника кількості українських біженців, нами було розраховано й проаналізовано відносний показник кількості українських біженців на 1 000 жителів станом на початок 2025 р. на основі даних Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR). Виявлено, що країнами-лідерами за відносним показником є Молдова (42,7 українських біженців на 1 000 жителів), Чехія (37,8 українських біженців на 1 000 жителів), Естонія (31,8 українських біженців на 1 000 жителів). У Німеччині та Польщі, які є лідерами за кількістю прийнятих біженців з України, цей показник порівняно нижчий – 14,8 та 26,2 українських біженців на 1 000 жителів відповідно. Винятком є Чехія, яка серед лідерів як за загальною кількістю українських мігрантів, так і за їх кількістю на 1 000 жителів (рис. 3). Отже, за загальною кількістю українських біженців лідерами є переважно великі країни Європи за площею і чисельністю населення, тоді як у розрахунку на 1 000 жителів у лідерах невеликі за чисельністю населення країни.

Висновки. Отже, Європа продовжує залишатися найпривабливішим напрямком для українських мігрантів. Після проголошення незалежності міграція українських громадян значно активізувалася, поступово зміщуючись від колишніх радянських республік до країн ЄС та інших європейських держав. На формування цих тенденцій суттєво вплинули економічні виклики, запровадження безвізового режиму з ЄС, а також збройна агресія Росії, яка значно прискорила процеси виїзду. Після 2022 р. європейські країни стали головним притулком для мільйонів громадян України, що свідчить про зміну стратегічного вектора міграції та необхідність вироблення довгострокових підходів до інтеграції українців у європейському суспільстві. Найбільше українських біженців прийняли Німеччина, Польща та Чехія.

Новизна дослідження. Проаналізовано динаміку та географію міграційних потоків українців до країн Європи у 2010–2024 рр. Висвітлено просторові особливості міграцій населення України до європейських країн під впливом війни.

Список використаних джерел:

1. Атаманчук З., Барчук К., Оришко Д. Міграційні процеси в Європі в умовах сучасних викликів і загроз. *Бізнес Інформ*. 2023. № 11. С. 6–11.
2. Белінська Я., Шевчук О. Вимушена міграція населення України під час війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 9 (09). С. 63–67. DOI: 10.32782/dees.9-11
3. Венгрин Д. До питання вимушених міграцій українців як чинника зміни розселенської структури (на прикладі країн ЄС). *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матеріали IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Луцьк, 8–9 листопада 2024 р. / за ред. Ю. Барського, В. Лажніка. Луцьк : ФОП Мажула Ю., 2024. С. 103–105.
4. Джаман В., Джаман Я. Географія міграцій населення України: наслідки російської агресії. *Український географічний журнал*. 2024. № 1. С. 40–48. DOI: 10.15407/ugz2024.01.040.
5. Державна міграційна служба України : вебсайт. URL: <https://dmsu.gov.ua/> (дата звернення: 19.06.2025).
6. Засименко В. Вплив пандемії COVID-19 на міграційні процеси в Україні. *Магістерські студії*. 2021. № 21. С. 369–371.
7. Лібанова Е., Позняк О. Зовнішня трудова міграція з України: вплив COVID-19. *Демографія і соціальна економіка*. 2020. № 4 (42). С. 25–40. DOI: 10.15407/dse2020.04.025
8. Магдич А. Географія міграції населення України до країн Європи: аналіз політики інтеграції мігрантів у країнах призначення. *Академічний огляд*. 2022. № 1 (56). С. 92–99. DOI: 10.32342/2074-5354-2022-1-56-10
9. Малиновська О. Вірогідні наслідки євроінтеграції для розвитку міграційних процесів в Україні. *Демографія та соціальна економіка*. 2024. № 1 (55). С. 94–113. DOI: 10.15407/dse2024.01.094
10. Міграційний профіль України 2011–2015 рр. *Державна міграційна служба України*. URL: https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/MP2015.pdf (дата звернення: 15.07.2025).
11. Міграція в Україні: цифри і факти. *МОМ, Агентство ООН з питань міграції*. 2021. URL: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/migration_in_ukraine_facts_and_figures_2021-ukr_web.pdf (дата звернення: 14.07.2025).
12. Перевозник А., Мандрик І. Європа в контексті міжнародних міграційних процесів. *Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів* : матеріали IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Луцьк, 8–9 листопада 2024 р. / за ред. Ю. Барського, В. Лажніка, Луцьк : ФОП Мажула Ю., 2024. С. 100–103.
13. Рибаківа Т. Стан та перспективи трудової міграції між Україною та Європейським Союзом в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2016. Вип. 7. Ч. 3. С. 45–49.
14. Українські біженці після трьох років за кордоном. Четверта хвиля дослідження. *Центр економічної стратегії*. URL: https://ces.org.ua/refugees_fourth_wave/ (дата звернення: 26.06.2025).
15. Філіпчук Л., Сирбу О. Вимушена міграція і війна в Україні. *Cedos*. URL: <https://cedos.org.ua/researches/vumushena-migraciya-i-vijna-v-ukrayini-24-bereznua-10-cherhvnya-2022/> (дата звернення: 30.06.2025).
16. Хільчевська І. Вимушена міграція в умовах російсько-української війни: виклики для України, Європи, світу та в досягненні цілей сталого розвитку. *Географічна освіта і наука: виклики і поступ* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті, м. Львів, 18–20 травня 2023 р. / відп. ред. : В. Біланюк, Є. Іванов. У 3 т. Львів : Простір-М, 2023. Т. 2. С. 268–271.

17. Abramova M., Grinko I. Peculiarities of migration between Ukraine and the countries of Europe and methods of its regulation. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2018. № 15. С. 90–98. DOI: 10.20535/2307-5651.15.2018.135931
18. Fedyuk O., Kindler M. Ukrainian Migration to the European Union. Lessons from Migration Studies. *IMISCOE Research Series*. 2016. 230 p. URL: https://link.springer.com/_content/pdf/10.1007/978-3-319-41776-9.pdf (дата звернення: 27.08.2025).
19. Jauhainen J. From Ukraine to the European Union and Back Ukrainians' Return Migration and Reintegration. 2025. URL: https://www.researchgate.net/publication/395076027_From_Ukraine_to_the_European_Union_and_Back_Ukrainians'_Return_Migration_and_Reintegration (дата звернення: 29.07.2025).
20. Migration in Ukraine: Facts and figures. *IOM Mission in Ukraine*. 2016. URL: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/ff_eng_10_10_press-1.pdf (дата звернення: 26.07.2025).
21. Migrtaion Profile UKRAINE. *Migrants and Refugees Section. Integral Human Development*. 2020. URL: <https://migrants-refugees.va/wp-content/uploads/2022/03/2020-CP-Ucraina.pdf> (дата звернення: 28.07.2025).
22. Minora U., Belmonte M., Bosco C., Johnston D., Giraudy E., Iacus S., Sermi F. Migration patterns, friendship networks, and the diaspora: the potential of Facebook's Social Connectedness Index to anticipate migration flows induced by Russia's invasion of Ukraine in the European Union. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/373709495_From_Ukraine_to_the_World_Using_LinkedIn_Data_to_Monitor_Professional_Migration_from_Ukraine (дата звернення: 27.08.2025).
23. Ravenstein E.G. The laws of migration. *Journal of the Statistical Society of London*. London. 1876. Vol. 15. № 3. P. 45–50. URL: <https://www.jstor.org/stable/2979333> (дата звернення: 30.08.2025).
24. Statistics on migration to Europe. *European Commission*. 2024. URL: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/statistics-migration-europe/> (дата звернення: 29.06.2025).
25. Ukraine refugee situation. *Operational data portal*. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 20.06.2025).
26. United nations high commissioner for refugees (UNHCR) (2021): UNHCR Global Trends 2019. URL: <https://www.unhcr.org/media/unhcr-global-trends-2019> (дата звернення: 30.07.2025).
27. What awaits Ukrainian refugees in Europe in 2025? *Heybus*. URL: <https://heybus.com.ua/en/news/what-awaits-ukrainian-refugees-in-europe-in-2025> (дата звернення: 25.06.2025).
28. Worldwide/Ukraine: Temporary Protection Status – Country – Specific Updates. *Fragomen*. 2025. URL: <https://www.fragomen.com/insights/european-unionukraine-temporary-protection-status-country-specific-updates.html> (дата звернення: 26.06.2025).

References:

1. Atamanchuk, Z. A., Barchuk, K. V., & Oryshko, D. O. (2023). Migration processes in Europe in the context of modern challenges and threats. *Business Inform*, 11, 6–11 [in Ukrainian].
2. Belinska, Ya., & Shevchuk, O. (2023). Forced migration of the population of Ukraine during the war. *Digital economy and economic security*, 9 (09), 63–67. <https://doi.org/10.32782/dees.9-11> [in Ukrainian].
3. Vengrin, D. (2024). On the issue of forced migrations of Ukrainians as a factor in changing the settlement structure (on the example of EU countries). *Socio-geographical factors of regional development: materials of the 9th International Scientific-Practical Internet Conference*. Yu. Barsky and V. Y. Lazhnik (eds.). Lutsk: FOP Mazhula, 103–105 [in Ukrainian].
4. Dzhaman, V. O., & Dzhaman, Ya. V. (2024). Geography of population migrations of Ukraine: consequences of Russian aggression. *Ukrainian Geographical Journal*, 1, 40–48. <https://doi.org/10.15407/ugz2024.01.040> [in Ukrainian].
5. State Migration Service of Ukraine: *website*. Retrieved 19.06.2025 from <https://dmsu.gov.ua/> [in Ukrainian].
6. Zasylenko, V. O. (2021). The impact of the COVID-19 pandemic on migration processes in Ukraine. *Master's Studies*, 21, 369–371 [in Ukrainian].
7. Libanova, E. M., Poznyak, O. V. (2020). External labor migration from Ukraine: the impact of COVID-19. *Demography and Social Economy*, 4 (42), 25–40. <https://doi.org/10.15407/dse2020.04.025> [in Ukrainian].
8. Magdich, A. S. (2022). Geography of migration of the population of Ukraine to European countries: analysis of the policy of integration of migrants in the countries of destination. *Academic Review*, 1 (56), 92–99. <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2022-1-56-10> [in Ukrainian].
9. Malinovska, O. (2024). Probable consequences of European integration for the development of migration processes in Ukraine. *Demography and Social Economy*, 1 (55), 94–113. <https://doi.org/10.15407/dse2024.01.094> [in Ukrainian].

10. Migration Profile of Ukraine 2011–2015. *State Migration Service of Ukraine*. Retrieved 15.07.2025 from https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/MP2015.pdf [in Ukrainian].
11. Migration in Ukraine: Facts and Figures. *IOM, UN Migration Agency*. 2021. Retrieved 14.07.2025 from https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/migration_in_ukraine_facts_and_figures_2021-ukr-web.pdf [in Ukrainian].
12. Perevoznic A., & Mandryk, I. (2024). Europe in the context of international migration processes. *Socio-geographical factors of regional development: materials of the 9th International Scientific-Practical Internet Conference*. Yu. M. Barsky and V. Y. Lazhnik (eds.), Lutsk: FOP Mazhula Yu. M., 100–103 [in Ukrainian].
13. Rybakova, T. O. (2016). The state and prospects of labor migration between Ukraine and the European Union in the context of European integration. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 7 (3), 45–49 [in Ukrainian].
14. Ukrainian refugees after three years abroad. Fourth wave of the study. *Center for Economic Strategy*. Retrieved 26.06.2025 from https://ces.org.ua/refugees_fourth_wave/ [in Ukrainian].
15. Filipchuk, L., & Sirbu, O. Forced Migration and War in Ukraine *Cedos*. Retrieved 30.06.2025 from <https://cedos.org.ua/researches/vymushena-migraciya-i-vijna-v-ukrayini-24-berezhnya-10-cherhvnya-2022/> [in Ukrainian].
16. Khilchevska, I. (2023). Forced migration in the conditions of the Russian-Ukrainian war: challenges for Ukraine, Europe, the world and in achieving sustainable development goals. *Geographical education and science: challenges and progress: materials of the international scientific and practical conference dedicated to the 140th anniversary of geography at Lviv University*. V. Bilanyuk, E. Ivanov (eds.). In 3 volumes. Lviv: Prostir-M, 2, 268–271 [in Ukrainian].
17. Abramova, M. M., & Grinko, I. M. (2018). Peculiarities of migration between Ukraine and the countries of Europe and methods of its regulation. *Economic Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"*, 15, 90–98. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.15.2018.135931>
18. Fedyuk, O., & Kindler, M. (2016). Ukrainian Migration to the European Union. Lessons from Migration Studies. *IMISCOE Research Series*. Retrieved 27.08.2025 from <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-319-41776-9.pdf>
19. Jauhiainen, J. (2025). From Ukraine to the European Union and Back Ukrainians' Return Migration and Reintegration. Retrieved 29.07.2025 from https://www.researchgate.net/publication/395076027_From_Ukraine_to_the_European_Union_and_Back_Ukrainians'_Return_Migration_and_Reintegration
20. Migration in Ukraine: Facts and figures. (2016). *IOM Mission in Ukraine*. Retrieved 26.07.2025 from https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/ff_eng_10_10_press-1.pdf
21. Migraion Profile UKRAINE. (2020). *Migrants and Refugees Section. Integral Human Development*. Retrieved 28.07.2025 from <https://migrants-refugees.va/wp-content/uploads/2022/03/2020-CP-Ucraina.pdf>
22. Minora, U., Belmonte, M., Bosco, C., Johnston, D., Giraudy, E., Iacus, S., & Sermi, F. (2023). Migration patterns, friendship networks, and the diaspora: the potential of Facebook's Social Connectedness Index to anticipate migration flows induced by Russia's invasion of Ukraine in the European Union. Retrieved 27.08.2025 from https://www.researchgate.net/publication/373709495_From_Ukraine_to_the_World_Using_LinkedIn_Data_to_Monitor_Professional_Migration_from_Ukraine
23. Ravenstein, E. G. (1876). The laws of migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 15, 3, 45–50. Retrieved 30.08.2025 from <https://www.jstor.org/stable/2979333>
24. Statistics on migration to Europe. (2024). *European Commission*. Retrieved 29.06.2025 from <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe/>
25. Ukraine refugee situation. *Opertional data portal*. Retrieved 20.06.2025 from <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
26. United nations high commissioner for refugees (UNHCR) (2021): UNHCR Global Trends 2019. (2021). Retrieved 30.07.2025 from <https://www.unhcr.org/media/unhcr-global-trends-2019>
27. What awaits Ukrainian refugees in Europe in 2025? (2025). *Heybus*. Retrieved 25.06.2025 from <https://heybus.com.ua/en/news/what-awaits-ukrainian-refugees-in-europe-in-2025>
28. Worldwide/Ukraine: Temporary Protection Status - Country-Specific Updates. (2025). *Fragomen*. Retrieved 25.06.2025 from <https://www.fragomen.com/insights/european-unionukraine-temporary-protection-status-country-specific-updates.html>

Дата надходження статті: 23.02.2025

Дата прийняття статті: 10.10.2025

Опубліковано: 30.12.2025

